

International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 7, Issue 3, September 2019, p. 100-108

Received	Reviewed	Published	Doi Number
June 2019	August 2019	30.09.2019	10.29228/ijlet.12380

Compatibility of Grammar Modules' Hierarchy in Secondary and Higher Education English Contextual Grammar Books to Turkish Grammatical Competence

*Emrullah ŞEKER*¹

ABSTRACT

This study is based on the assumption that learning English grammar will be simpler and easier for Turkish speaking learners if it is introduced in a way by which they can achieve accessibility to universal Grammar (UG). In this study the order of the grammar modules in the course books followed in the programs carried out in secondary or higher education institutions such as schools or universities predominantly responsible for foreign language teaching in Turkish Education System was analysed. The grammar presentation sequence of these target references were discussed and evaluated in terms of accessibility to UG regarding UG principles and parameters set between Turkish and English in the literature so far. Thus, we not only aim to reveal how much of the grammar presentation in the available curriculums and course books is appropriate for Turkish speaking learners of English but also aim to contribute to developing an English course book prototype including parameter setting activities particularly for those who have Turkish competence. Therefore, referring to Turkish grammatical competence in teaching of other languages will eventually contribute to supplementing Turkish Grammar description through universal principles and concepts. Finally, it is also assumed that this study to be carried out in the case of English as a foreign language will have positive effects also on teaching of other languages.

Key Words: *Hierarchy, grammar books, competence, accessibility, syllabus.*

Orta ve Yükseköğretim İngilizce Ders Kitaplarındaki Dilbilgisi Modülleri Sıradüzeninin Türkçe Dil Bilgisel Edincine Uygunluğu²

ÖZET

Bu çalışma Türkçe konuşan öğrenciler için İngilizce dilbilgisinin Evrensel Dilbilgisine (ED'ye) erişim bilirlği sağlayacak şekilde sunulması durumunda İngilizce dilbilgisi öğrenmenin daha kolay gerçekleşeceği varsayımı esas alınarak hazırlanmıştır. Bu çalışmada Türk Eğitim sistemi içerisinde ağırlıklı yabancı dil öğretimini gerçekleştiren yüksek ve orta öğretim kurumlarına bağlı üniversite ve okullarda yürütülen programlarda takip edilen ders kitaplarının dilbilgisi yapılarının sunuş sıradüzeni Türkçe Dilbilgisel Edinç ve ED'ye erişim açısından incelenmiştir. Bu referans kaynakların dilbilgisi içeriklerini sunuş biçimleri Türkçe ve İngilizce dilleri arasında alan yazında İlkeler ve Değiştirgenler Kuramına göre tanımlanmış olan değiştirengensel farklılıklar dikkate alınarak ardışıklık ve ED' ye erişilebilirlik açısından içerik çözümleme yöntemiyle incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Böylece sadece mevcut müfredat programları ve ders kitaplarındaki İngilizce dilbilgisi sunuş biçiminin Türkçe konuşan İngilizce öğrencileri için ne derece uygun olduğu belirlenmekle kalmayıp, daha ileride değiştirengensel farklılıklara göre tasarlanmış ve ED'ye erişim etkinlikleri içerecek şekilde hazırlanmış bir ders kitabı geliştirme çalışmalarına da katkıda bulunmak amaçlanmıştır. Bu şekilde, diğer dillerin öğretiminde Türkçe dilbilgisel edincine başvurulması Türkçe dilbilgisinin Evrensel Dilbilgisi kavramları ve kurallarıyla betimlenmesine de katkı sağlayacaktır. Sonuç olarak İngilizce örneğinde gerçekleştirilecek bu çalışmanın diğer dillerin öğretimi için de önemli sayılabilecek sonuçlar ortaya koyacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Sıradüzen, ders kitabı, ana dil edinci, erişilebilirlik, izlenç.*

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Bitlis Eren Üniversitesi, emrullahseker@yahoo.com

² Bu çalışma 116K759 nolu "Anadil Edinci Temelli Yabancı Dil Öğretim Modeli ve Türkçe Dilbilgisel Edinci Temelli bir İngilizce Ders Kitabı Prototipi Geliştirilmesi" projesi kapsamında TÜBİTAK tarafından desteklenmiştir.

1. Giriş

Bu çalışma Türkçe konuşan öğrenciler için İngilizce dilbilgisi modüllerinin Evrensel Dilbilgisine (ED'ye) erişilebilirliği sağlayacak bir sıradüzende sunulması durumunda İngilizce dilbilgisi öğrenmenin daha kolay gerçekleşeceği varsayımı esas alınarak hazırlanmıştır. Bu çalışmada Türk Eğitim sistemi içerisinde ağırlıklı yabancı dil öğretimini gerçekleştirmekten sorumlu yüksek ve orta öğretim kurumlarına bağlı üniversite ve okullarda yürütülen programlarda takip edilen ders kitaplarının dilbilgisi yapılarını sunuş biçimi izlenince ve öğretim teknikleri yönünden değerlendirildi. Bu çalışmadaki temel amaç Orta ve Yüksek Öğretimdeki mevcut yabancı dil ders kitaplarındaki İngilizce dilbilgisi sunuş sıralamasının Türkçe konuşan İngilizce öğrencileri için ne derece uygun olduğunu belirlemektir. Özellikle İletişimsel Yaklaşım ve Evrensel Dilbilgisi kuramlarını temel aldığı iddia edilen günümüz ders kitaplarında ED ile tanımlanmış olan evrensel ilkeler ve değiştirgenlerin aslında ne derece dikkate alındığı tartışmalı bir konudur. Bu sorunu araştırmak ve bu kaynaklarda en azından İngilizce ve Türkçe için tanımlanmış olan 'ilkeler' ve 'değiştirgenel' farklılıkların ders kitaplarının dilbilgisi sunumlarında ne derece dikkate alındığını ortaya koymak için böyle bir çalışma yapmak uygun görülmüştür.

Evrensel Dilbilgisi (ED) kuramı Amerikalı dilbilimci Noam Chomsky'nin 1950'lerden başlayarak günümüze kadar devam eden dilin yapısı ve dil edinimi üzerine ortaya attığı tüm görüşleri ve yaptığı çalışmaları kapsayan genel bir kavramdır. 'İlkeler ve Değiştirgenler Kuramı' ise Chomsky'nin 1991, 1993, 1995 ve sonrasındaki çalışmalarıyla yeni bir evreye girer. Bu çalışmalarında Chomsky Evrensel Dilbilgisi kuramına Minimalist bir yaklaşımla evrensel dilbilgisi ilkelerinin daha kapsamlı tanımlanmasını sağlayacak olan ve söz dizimsel temsilde gereksiz açıklamalardan ve gösterimlerden kaçınmayı öngören Minimalist Programı önerir. ED ilkeleri "doğal dillerin dilbilgisi yapılarında ortak olarak bulunduğu düşünülen muhtemel evrensel özellikler" olarak tanımlanır (Radford, 2004: 471). Tıpkı 'sözcük türleri', 'cümlelerin öğeleri', 'fiil çekimleri', 'zamanlar', 'çatılar', 'yapım ekleri', 'çekim ekleri', 'kelime grupları', 'cümle yapıları', 'yan cümle türleri' gibi betimsel veya kuralcı sınıflandırmaların geleneksel dilbilgisi konularını oluşturduğu gibi, Evrensel Dilbilgisi kuramları ile tanımlanmış ilkeler (sözcük kategorileri, öbek yapılar, dilbilgisel özellikler gibi konu başlıkları) modüler ED dilbilgisinin içeriği olarak kabul edilebilir. Böylece bu çalışmada sıkça kullanılan 'Evrensel Dilbilgisine Erişim' kavramı ile yeni bir dil öğrenirken öğrenilen hedef dilin dilbilgisinin herhangi bir dil bilgisel öğrenme gerektirmeden sahip olunan özel dil bilgisel edince dayanarak açıklanabilen, kavranabilen, anlaşılabilir veya kullanılabilir işlevsel yapılar kastedilmektedir. Bu çalışmada 'Anadil Edincine Erişim' kavramı ile ise yeni bir dil öğrenirken öğrenilen hedef dilin dilbilgisinin anadil edinci ile benzer ve farklı özelliklerinin herhangi bir dil bilgisel öğrenmeye başvurulmadan sadece sözlüksel öğrenme ile açıklanabilen, kavranabilen, anlaşılabilir veya kullanılabilir işlevsel yapılar kastedilmektedir. Değiştirgenler diller arası ortak evrensel özellikleri tanımlayan ilkelerin aksine, diller arası söz dizimsel 'farklılıkların sebeplerini tanımlayan' ED alt kuramlarıdır. Yani "doğal dillerin dilbilgisinin ana hatlarını belirleyen evrensel ilkeler olduğu gibi, bir dilden diğerine farklılık gösteren dile özgü dilbilgisi görünümüleri de vardır" (Radford, 2004: 16). Daha somut bir ifadeyle, "eğer bir dil bilgisel işletim herhangi bir insan dilinde gözlenebiliyor fakat bir diğerinde gözlemlenemiyorsa, o zaman bu işletim bu dile özgü bir farklılıktır, yani değiştirgendir." Herhangi bir insan dilinin özgün dilbilgisi bu dile özgü farklılıklarla sınırlıdır ve "farklı doğal dillerin dilbilgisinde gözlenen bu özgün farklılıklara değiştirgenel farklılıklar denir" (Radford, 2004: 17). Geri kalanı ise her dilin yapısında olan ED ilkeleridir. Yani X dilinin dilbilgisi (ör: İngilizce Dilbilgisi) ED'yi çıkardığınızda geriye kalan dilbilgisi

demektir. 'Değiştirgensel farklılıklar' ise aynı dil bilgisel yapı için en az iki dilden toplanan dil örneklerinin karşılaştırma ve karşıtlanması ile belirlenen farklılıklardır. Bu farklılıklar dil bilgisel öğrenme gerektiren ama tek başına sözlüksel öğrenme ile kavranamayacak yapılardır. Bu çalışmada başvurulacak değiştirgenler Şeker (2015)'te Türkçe ve İngilizce için Minimalist Programa göre tanımlanan şu 12 değiştirgen ile sınırlı olacaktır³:

1. İngilizcede öbek başının önce geldiğini Türkçede ise sonra geldiğini gösteren Baş Değiştirgeni
2. İngilizcede Belirleyici (B) baş açık ya da boş iken, Türkçede boş bir kategori olduğunu gösteren B Değiştirgeni
3. İngilizcede iyelik sıfatlarının düşmesine izin verilmezken, Türkçede iyelik sıfatlarının düşmesine izin verilebildiğini tanımlayan Gizli-İyelik Adılı Değiştirgeni
4. İngilizcede ilgeçler tümleçlerine [BELİRTME-Hali] yükleme özelliğine sahipken, Türkçede ilgeçlerin [İYELİK-Hali] yükleme özelliğine sahip olduğunu belirten İ Değiştirgeni
5. İngilizcede fonksiyonel Zaman (ZAM) kategorisi zayıf bir biçim bilgisel özelliğe sahipken, Türkçede ise ZAM' ın güçlü bir biçim bilgisel özelliğe sahip olduğunu gösteren ZAM Değiştirgeni
6. İngilizcede adil öznelerin düşmesine izin verilmezken, Türkçede adil öznelerin düşmesine izin verilebildiğini tanımlayan Gizli-Özne Değiştirgeni
7. İngilizcede biçimbirimsel Edilgenlik (EDİL) başı adsal özelliğe sahip iken ([+A]), Türkçede biçimbirimsel EDİL' in eylemsel özelliğe ([+E]) sahip olduğunu belirten EDİL Değiştirgeni
8. İngilizcede olumsuzluk (O) başı bağımsız iken, Türkçede O'nun bağlı veya bağımsız olabildiğini belirten O Değiştirgeni I
9. İngilizcede bağımsız olumsuzluk (O) başı hem adsal ([+A]) hem de eylemsel özelliğe ([+E])özelliğe sahip iken, Türkçede bağımsız O'nun adsal özelliğe ([+A]), bağlı O'nun ise eylemsel özelliğe ([+E]) sahip olduğunu belirten O Değiştirgeni II
10. İngilizcede temel soru cümlelerinde tümleyici (TÜM) boş iken, Türkçede TÜM' ün dolu bir kategori olduğunu gösteren TÜM Değiştirgeni I
11. İngilizcede TÜM [+NE] özelliği taşıırken, Türkçede TÜM' ün [NE] özelliği taşımadığını gösteren TÜM Değiştirgeni II
12. İngilizcede soru TÜM' ü güçlü bir zaman özelliği taşıırken ([+ZMN]), Türkçede soru TÜM' ünün ancak ekeylem durumundaki ZAM unsurlarını çekebilen zayıf zaman özelliğine sahip olduğunu gösteren TÜM Değiştirgeni III

Yeni bir dilin dilbilgisinin anadil edincinden farklı özelliklerini betimsel açıklamalar yardımıyla anlamak, kavramak ve kullanabilmek ise 'Dilbilgisel Öğrenme' olarak tanımlanmıştır. Çalışmada kullandığımız 'izlençe' terimi ise yapılacak herhangi bir işin bölümlerini, bölümlerin sırasını ve zamanını gösteren tasarı veya sıradüzen anlamında kullanılmıştır. Dilbilgisi sıradüzeninin doğal bir seyrinin olduğu düşüncesi yeni olmamakla beraber farklı şekillerde önceki çalışmalarda dile getirilmiştir. Bu çalışmaların en başında Krashen'in (1987) 'Natural Order Hypothesis' kuramı gelmektedir. Krashen bu kuramında dilbilgisi yapılarının ediniminin öngörülebilir belirli bir sıradüzeninde gerçekleştiğini iddia eder (1987:12). Bu durumun hem anadil edinim sürecinde hem de ikinci dil edinimi için geçerli olduğunu ancak her iki süreçteki dilbilgisi yapılarının edinim

³ A: Ad, (-): Sözlüksel öğrenme, [+A]: Adsal özelliğe sahip, B: Belirleyici, [+E] eylemsel özelliğe sahip, EDİL: Edilgenlik, O: Olumsuzluk, [+NE]: soru zamiri çekme özelliğine sahip, TÜM: Tümleyici, ZAM: Zaman, [+ZMN]: Zaman çekim özelliğine sahip

sıralamasının farklı olabileceğini iddia etmiştir. Krashen'in bu yaklaşımı ana hatlarıyla doğru bir yaklaşım sunsa da ve bu çalışmanın yapılmasında temel dayanağı oluştursa da, bu sıralamanın düzeninin nasıl olacağı ve anadil ikinci dil ayrımının olup olmadığı hususlarında tartışmalar mevcuttur. Hâlbuki yapılan çalışmalar göstermektedir ki ikinci dil edinimi sürecinde dilbilgisi modüllerinin edinimi her öğrenci grubunda aynı sırayla gerçekleşmemekte, dilbilgisi modüllerinin edinim sıradüzeni öğrencilerin anadillerine göre değişiklik göstermektedir (Lightbown ve Spada, 2006: 72). Benzer anadile sahip öğrenciler benzer bir sıradüzeninde dilbilgisi modüllerinin edinimini gerçekleştirmekte oldukları ve anadillerindeki yapıları ikincil dilbilgisine aktardıkları tespit edilmiştir (Lightbown ve Spada, 2006: 77). Bizim bu çalışmada doğal sıradüzen olarak önerdiğimiz şey ise dilin söz dizimsel yapısıyla ilgilidir. Öbek yapılardan dil bilgisel özelliklere doğru ikililik evrensel ilkesine göre öbek öbek birleşen yapılara göre düzenlenmiş bir dilbilgisi sıradüzeninin doğal bir öğrenme sıradüzeni oluşturduğunu öngörmekteyiz. Bu nedenle evrensel ilkelerin yoğun olduğu ancak değiştirgenlerin ise ötelendiği bir sıradüzenin yeni dilbilgisi öğrenimini rastgele pratik ihtiyaçlara göre düzenlenmiş bir sıradüzeninden daha etkili olacağını iddia etmekteyiz. İşte bu nedenle bu çalışmadaki asıl amacımız yapacağımız çözümlemelerde ED kuramı temelli olarak ortaya çıkan ve çağdaş dil öğretim ders kitaplarının çoğunun alt yapısını oluşturan 'İletişimsel Yöntem' temelli olan ve bu çalışmada incelenen ders kitaplarının hazırlanışında evrensel ilkeler ve değiştirgensel farklılıkların dilbilgisi modüllerinin sıralanışında ne derece dikkate alındığını göstermektir.

2. Yöntem

Çalışmanın araştırma evrenini Türkiye'de eğitim kurumlarında Yabancı Dil olarak İngilizce öğretiminde kullanılan ders kitapları oluşturmaktadır. Araştırma evreninin örneklemini ise orta ve yükseköğretim ile yetişkin kurslarındaki sınıflar ve açık öğretim öğrencileri için kendi kendine öğrenmeye göre tasarlanmış A1/A2 temel düzey 'English File Elementary', 'New Headway Elementary' ve 'Touchstone Self-Study' kaynak ders kitapları oluşturmaktadır. Bu kaynakların ilk ikisinin seçilme sebebi özellikle yükseköğretim kurumlarında yaygın bir şekilde okutulmalarıdır. Üçüncü kaynak ise Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi öğrencileri için hazırlanmış ve daha çok kendi kendine çalışma şeklinde hazırlanmış olmasıdır. Bu kitapların A1/A2 temel düzey olarak seçilmesindeki amaç ise özellikle başlangıç düzeyde yabancı dile ilk maruz kalışta karşılaşılan yapısal zorlukları göstermektir. Çalışmada kullanılacak dilbilgisi modülleri ise içerik analizi ile kaynak kitapların izlenmesi kısmında ve kitabın etkinliklerinde tespit edilecek olan işlevsel yapılardır. Bu çalışmada Türk Eğitim sistemi içerisinde ağırlıklı olarak yabancı dil öğretimini gerçekleştiren yüksek ve orta öğretim kurumlarına bağlı üniversite ve okullarda yürütülen programlarda takip edilen müfredat programları ile ders kitaplarının dilbilgisi yapılarını sunuş biçimi izlenmesi ve öğretim teknikleri yönünden incelendi. Bu referans kaynakların dilbilgisi içerikleri ve sunuş biçimleri alan yazında İlkeler ve Değiştirgenler Kuramına göre Türkçe ve İngilizce dilleri için tanımlanmış olan değiştirgensel (parametrik) farklılıklara göre sıra düzen ve ED' ye erişilebilirlik açısından incelendi ve değerlendirildi. Buna göre, kaynak ders kitaplarının dilbilgisi modülleri ve bunların sıra düzeni ile dilbilgisi etkinlik ve alıştırmalarının içerikleri içerik çözümlemesi yöntemiyle incelendi. Bu çalışmada; i. Türkçe dilbilgisi modülleri ve Ders kitaplarındaki İngilizce dilbilgisi modülleri karşılıklı olarak sınıflandırıldığından ve ii. bu modüllerin hangilerinin dil bilgisel öğrenme gerektirdiğini, iii. İlkeler ve Değiştirgenler kuramı ışığında iki dil arasındaki değiştirgensel farklılıklar temel alınarak ortaya koyarak, iv. dilbilgisi sıra düzeninde tespit edilen aksaklıkların öğrenme zorluğuna yol açtığına "bilimsel rapor olarak değerlendirilmesini sağladığından içerik analizi yöntemi" kullanılmıştır (Janis, 1949: 425). İçerik analizi herhangi bir

metinde sunulan içeriğin “tarafsız, sistematik ve niceliksel tanımı” olduğundan bu çalışmada özellikle tercih edilmiştir (Berelson, 1952: 17). Bu veri çözümleme yöntemi çalışmamızda olduğu gibi metin içinde tanımlanan belirli sayıdaki özelliklerden yola çıkarak “sistematik ve tarafsız sonuçlar çıkarmak için kullanılan bir araştırma tekniği” olduğundan yapacağımız çalışma için uygun görülmüştür (Stone ve ark. 1966: 213). Buna göre, önce incelenen kitaplardaki İngilizce Dilbilgisi modülleri listelendi ve ardından işlevsel olarak bunlara karşılık gelen Türkçe dilbilgisi modülleri ile eşleştirildi. Daha sonra alan yazında tanımlı olan evrensel dilbilgisi modülleri ve TR-İNG arasında bu güne kadar alan yazında tanımlanmış değiştirgensel farklılıklar ile tablolar halinde karşılaştırıldı. Tespit edilen bulgular dil bilgisel veya sözlüksel öğrenme gerektiren dil bilgisel modülleri gösterecek şekilde tablolar halinde özetlendi. Kitaptaki etkinlik ve alıştırmaların İngilizce dilbilgisinin Türkçe edincine göre dil bilgisel öğrenme ve dolayısı ile yeni değiştirgen ayarları gerektiren özelliklerinin kavratılmasındaki etkililiği ve sıra düzen açısından kullanılışlılığı ED’ye erişim açısından yorumlandı.

3. Bulgular ve Tartışma

İncelenen ders kitaplarında rol yapma, eşleştirme, doğru-yanlış, boşluk doldurma, sınıflandırma, karşılıklı konuşma, metin okuma, yerine koyma, cümle tamamlama, yap-boz (cümle kurma, sözcük bulma), başka şekilde ifade etme (yazma-konuşma), canlandırma, kompozisyon yazma, yanlış düzeltme, tekrarlatma (telaffuz) gibi öğretim tekniklerine dayalı alıştırmalara rastlanmıştır. Kullanılan bu tekniklerden, tematik ünitelerden ve iletişimsel ihtiyaçlar odaklı dilbilgisi sıradüzenlerinden kaynak kitapların hazırlanışında İletişimsel yaklaşımın temel alındığı ortaya çıkmaktadır. Ayrıca incelenen ders kitaplarında öğrencilere yönelik yönergelerin Touchstone 1 (self-study book)’de Türkçe olduğu diğer ders kitaplarında ise hedef dil İngilizce olduğu görülmüştür. Ders kitaplarının izlencesi ve dilbilgisi içerikleri ile dil bilgisel öğrenme yoğunlukları aşağıda tablolar halinde gösterilmiştir (Bkz. Tablo 1, Tablo 2 ve Tablo 3). İlk sütunda verilen sıra numaraları ünitelerin sıralamalarını göstermektedir. İkinci sütun incelenen kitaplarda kavratılması hedeflenen dilbilgisi modüllerini verirken, üçüncü sütunda bunların Türkçe dilbilgisindeki karşılıkları verilmektedir. Son sütun kaynak kitaplarda kavratılması hedeflenen dilbilgisi modüllerinin Türkçe ve İngilizce dilbilgisi arasında alan yazında tanımlanan ve çalışmanın giriş bölümünde 1’den 12’ye kadar numaralandırılarak listelenen değiştirgenlere (D) göre dil bilgisel öğrenme gerektiren dil bilgisel yapılar ile hiçbir öğrenme gerektirmeyen her iki dil içinde benzer yapısal özellikler gösteren dil bilgisel yapıları göstermektedir. Buna göre D1 birinci sıradaki değiştirgenin öğrenme gerektirdiğini belirtirken (-) şeklinde gösterilen yapılar ise her iki dilde de benzer özellik gösteren, bu nedenle de dil bilgisel öğrenme gerektirmeyen ama sadece sözlüksel öğrenme gerektiren yapıları göstermektedir.

Tablo 1. *New Headway Elementary İngilizce Dilbilgisi Modülleri*⁴

Ünite	New Headway Elementary İngilizce Dilbilgisi Modülleri	Karşılık Gelen Türkçe Dilbilgisi Modülleri	Dilbilgisel Öğrenme Değiştirgensel (D) Farklılıklar
1	Verb to be	Ek fiil Geniş/şimdiki zaman/Koşaç Tümcəsi	D1, D5, D6
1	Questions and Negatives	Fiil Çekimleri Soru ve Olumsuz	D8, D9, D10, D11, D12
1	Possessive Adj/ Possessive’s	İyelik	D2, D3, D4
2-3	Present Simple, +, -, ?	Geniş Zaman	-
3	Adverbs of frequency	Sıklık bildiren Zarflar	-

⁴ D1: 1Nolu değiştirgen, D2, D3,...Dn:n Nolu değiştirgen

4	There is/are, Some/any/a lot of	Var/Yok Cümlesi, Teklik Çokluk	-
4	This/that/these/those	Zamirler	-
5	can/can't	Yeterlik Fiili	-
5	Adverbs	Zarflar	-
5	was/were/could	Koşaç Tümcəsi (Hikaye kipi -IdI)	-
6-7	Past Simple (was born)	Görülen Geçmiş Zaman	D7
8	Count and Uncount Nouns	Teklik Çokluk	-
9	Comparative/ Superlative Adjectives	Karşılaştırma -dAn daha/ Üstünlük en	-
10	At/In/On for Places	Durum (yönelme/kalma/çıkma/belirtme)	-
10	Present Continuous	Şimdiki zaman (genel)/ Şimdiki Zaman	-
11	Going to Future	Gelecek Zaman	-
12	Present Perfect	Şimdiki zaman -mAktA/ Öğrenilen Geçmiş Zaman -mİş	-

Tablo 2. English File Elementary İngilizce Dilbilgisi Modülleri

Ünite	English File Elementary İngilizce Dilbilgisi Modülleri	Karşılık Gelen Türkçe Dilbilgisi Modülleri	Dilbilgisel Öğrenme Değiştirgensel (D) Farklılıklar
1	Verb be, Subject Pronouns	Ek fiil Geniş/Şimdiki zaman/Koşaç Tümcəsi, Zamirler (Yalın Hal)	D1, D5, D6
1	Questions and Negatives	Fiil Çekimleri Soru ve Olumsuz	D8, D9, D10, D11, D12
1	Possessive Adj/ Possessive's	İyelik	D3
2	a/an/the/this/that/these/those	Zamirler	D2
2	Modifiers, Adjectives	Derece bildiren Zarflar,Sıfatlar	-
2	Imperatives, Let's	Emir kipi -sIn/ İstek kipi -A	-
3	Present Simple, +, -, ?	Geniş Zaman	-
4	At/In/On for Places	Durum (yönelme/kalma/çıkma/belirtme)	-
4	Adverbs	Zarflar	-
5	can/can't	Yeterlik Fiili	-
5	Present Continuous	Şimdiki zaman (genel)/ Şimdiki Zaman	-
6	Object Pronouns	Zamirler	D4
7	Past Simple was/were	Koşaç Tümcəsi (Hikaye kipi -IdI)	-
7-8	Past Simple (was born)	Görülen Geçmiş Zaman	D7
8	There is/are, Some/any/a lot of	Var/Yok Cümlesi, Teklik Çokluk	-
9	Countable/ Uncountable Nouns	Teklik Çokluk	-
10	Comparative/Superlative Adjectives	Karşılaştırma -dAn daha/Üstünlük en	-
11	Going to Future	Gelecek Zaman	-
12	Present Perfect	Şimdiki zaman -mAktA/ Öğrenilen Geçmiş Zaman -mİş	-

Tablo 3. *Touchstone 1 İngilizce Dilbilgisi Modülleri*

Ünite	Touchstone 1 İngilizce Dilbilgisi Modülleri	Karşılık Gelen Türkçe Dilbilgisi Modülleri	Dilbilgisel Öğrenme Değiştirgensel (D) Farklılıklar
1	Verb be, Subject Pronouns	Ek fiil Geniş/Şimdiki zaman/Koşaç Tümcesi, Zamirler (Yalın Hal)	D1, D5, D6
1	Questions and Negatives	Fiil Çekimleri Soru ve Olumsuz	D8, D9, D10, D11, D12
2	a/an/the/this/that/these/those	Zamirler	D2
2	Possessive Adj/ Possessive's	İyelik	D3
3	Modifiers, Adjectives	Derece bildiren Zarflar,Sıfatlar	-
4-5	Present Simple, +, -, ?	Geniş Zaman	-
6	Imperatives, Let's	Emir kipi -sIn/ İstek kipi -A	-
6	There is/are, Some/any/a lot of	Var/Yok Cümlesi, Teklik Çokluk	-
6	At/In/On for Places	Durum (yönelme/kalma/çıkma/belirtme)	-
6	Adverbs	Zarflar	-
7-8	Present Continuous	Şimdiki zaman (genel)/ Şimdiki Zaman	-
9	can/can't	Yeterlik Fiili	-
9	Object Pronouns	Zamirler	D4
10	Past Simple	Görülen Geçmiş Zaman	-
11	Past Simple was/were	Koşaç Tümcesi (Hikaye kipi -IdI)	-
12	Countable/ Uncountable Nouns	Teklik Çokluk	-

Yukarıda her üç kaynak içinde Tablo 1, Tablo 2 ve Tablo 3'ün son sütununda gösterilen verilerden dil bilgisel öğrenme gerektiren dil bilgisel yapıların benzer şekilde yoğunluk gösterdiği anlaşılmaktadır. Buna göre, dil bilgisel öğrenme gerektiren yapıların özellikle ilk iki üniteye yoğunlaştığı açıkça görülmektedir. New Headway Elementary ve English File Elementary kaynaklarında D7 olarak gösterilen ve İngilizcede biçim birimsel Edilgenlik (EDİL) başı adsal özelliğe sahip iken ([+A]), Türkçede biçim birimsel EDİL' in eylemsel özelliğe ([+E]) sahip olduğunu belirten EDİL Değiştirgeni yedinci üniteye planlanmıştır. Öte yandan, D4 olarak gösterilen ve İngilizcede ilgeçler tümleçlerine [BELİRTME-Hali] yükleme özelliğine sahipken, Türkçede ilgeçlerin [İYELİK-Hali] yükleme özelliğine sahip olduğunu belirten İ Değiştirgeni English File Elementary kitabında 6 üniteye, Touchstone 1 Self Study kitabında ise 9. Ünitenin hedef yapıları arasında yer almıştır. Birinci ünitenin ilk dersinde D1 (öbek başının önce veya sonra geldiğini gösteren Baş Değiştirgeni), D5 (Zaman (ZAM) kategorisinin zayıf veya güçlü bir biçim bilgisel özelliğe sahip olduğunu gösteren ZAM Değiştirgeni) ve D6 (adıl öznelerin düşe bilirliliğini tanımlayan Gizli-Özne Değiştirgeni) gibi öğrenme isteyen yapıların üçü birden ilk derste sunulmuştur. Tam aksine ilginç bir şekilde gelecek zaman, şimdiki zaman ve geçmiş zaman gibi özel bir dil bilgisel öğrenme istemeyen ama sadece sözlüksel öğrenme isteyen ve iletişimsel önceliği de olan dil bilgisel yapılar son ünitelere ötelenmiştir. Ayrıca, Evrensel İlkeler ve ED'ye erişim açısından incelenen kaynaklardaki dilbilgisi içeriklerinde ve başvuru etkinliklerde İletişimsel yaklaşım nedeni ile ED ilkelerinin kısmen göz önünde bulundurulduğu ve bu nedenle dilbilgisi sunuşunda gereksiz dilbilgisi açıklamalarına yer verilmediği görülmüştür. Ancak bu yaklaşımın dil bilgisel öğrenme gerektiren dil bilgisel yapıların kavratılmasında da devam ettiği görülmüştür. Değiştirgenler açısından öğrencilerin Türkçe dil bilgisel edincinin göz ardı edildiği ve değiştirgensel farklılıklar ve dil bilgisel özelliklerin yeterince vurgulanamadığı tespit edilmiştir. Dil bilgisel öğrenme

ve değiştirgenlerin yeni dilbilgisine göre ayarlanmasına yönelik etkinlikler açısından ise yukarıdaki tablolarda açık bir Şekilde gözlemlenebileceği gibi tematik olarak sıralanan ünitelerde genel olarak ilk iki üniteye sığdırılmış içerikler yoğun dil bilgisel öğrenme gerektirdiğinden ED'ye erişimi ve dil bilgisel öğrenmesi zorlaştırmaktadır. Bu yoğunluk nedeni ile bir anda birden çok dil bilgisel öğrenme gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Ancak değiştirgenlere yönelik alıştırmaların bunun için yetersiz kaldığı tespit edilmiştir. Dil bilgisel öğrenme gerektiren modüllerle sözlüksel öğrenme gerektiren modüller aynı tür ve yoğunlukta etkinliklerle pekiştirilmeye çalışılmış her iki tür öğrenme düzeyi için de dil bilgisel açıklamalardan kaçınıldığı anlaşılmaktadır.

4. Sonuç

Temel amacı Orta ve Yüksek öğretimdeki mevcut yabancı dil ders kitaplarındaki İngilizce dil bilgisi sunuş sıralamasının Türkçe konuşan İngilizce ğrencileri için ne derece uygun olduğunu belirlemek olan bu çalışmada kaynak ders kitaplarında kullanılan etkinliklerden kaynakların hazırlanışında başvurulan ğretim teknikleri, yaklaşım ve yöntemler hakkında değerlendirmelerde bulunuldu. İncelenen kaynak kitaplardaki etkinlik ve alıştırmalar evrensel ilkelere ve Türkçe dil bilgisel edincine erişim açısından değerlendirildi. Bununla birlikte, bu kaynaklarda kullanılan dilbilgisi modülleri evrensel ilkeler ve değiştirgenler ile de karşılaştırıldı ve dilbilgisi modüllerinin sıralanışı açısından yorumlandı. Sonuç olarak, bu kaynak ders kitaplarında ve Evrensel Dilbilgisi bağlamında Yabancı dil olarak İngilizcenin Türkçe dil bilgisel edincine sahip öğrenciler açısından ğrenilebilirliği ve erişilebilirliği değerlendirildi. Bu değerlendirmeler sonucunda incelenen kaynak kitapların İletiğimsel Yaklaşım temelli olduğu için dil bilgisel açıklamalarda ve yönergelerde anadil kullanılmadığı ve anadil dilbilgisinin açıklama aracı olarak kullanılmadığı ve bu nedenle de İngilizce ve Türkçe dilleri arasındaki değiştirgen farklılıklarına odaklanılmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca dil bilgisel öğrenme değiştirgenlere odaklanmak yerine hiçbir dil bilgisel açıklama gerektirmeyen evrensel ilkeler içerikli tüm modüllere eşit Şekilde odaklandığı grlmştir. Bu nedenle bu kaynaklar anadili Türkçe olan öğrenciler için ED'ye erişim açısından başarısız bulunmuştur. İncelenen ders kitaplarında takip edilen sıralamanın ğrencilerin Türkçe dil bilgisel edinci dikkate alınmadan düzenlendiğinden, başlangıç düzey de izlenilen modül ya da temaların ilk derslerde birden çok değiştirgen ayarı içerdiği, bu nedenle de yoğun bir dil bilgisel öğrenme gerektirdiği, bunun da ED'ye erişimi ve yeni dil öğrenimini zorlaştırabileceği düşünülmektedir. Bunun yerine öbek yapılaraya göre sıralanan ve tek seferde tek bir değiştirgeni öğretmeyi hedefleyen bir sıra düzen önerilebilir. Bu bağlamda Türkçe dilbilgisine sahip bireyler için İngilizce ğreniminde ED'ye erişilebilirliği ve İngilizcenin ğrenilebilirliğini artırmak için Türkçe dilbilgisini ve dil bilgisel özelliklerini temel alarak hazırlanmış kaynak ders kitaplarına ihtiyaç olduğu anlaşılmıştır. Bu alışma ile sadece mevcut müfredat programları ve ders kitaplarındaki İngilizce dilbilgisi sunuş biçiminin Türkçe konuşan İngilizce ğrencileri için ne derece uygun olduğu belirlenmekle kalmayıp, daha ileride değiştirgensel farklılıklara göre tasarlanmış ve ED'ye erişim etkinlikleri içerecek Şekilde hazırlanmış bir ders kitabı geliştirme çalışmalarına da katkıda bulunmak amaçlanmıştır. Böylece, diğer dillerin ğretiminde Türkçe dil bilgisel edincine başvurulması Türkçe dilbilgisinin Evrensel Dilbilgisi kavramları ve kurallarıyla betimlenmesine katkı sağlayacaktır. Sonuç olarak İngilizce rneğinde gerçekleştirilen bu çalışmanın diğer dillerin ğretimi için de önemli sonuçlar doğuracağını ve onlar için de bir kaynak alışma olacağı ngrlmektedir.

Kaynakça

- Berelson, B. (1952). *Content Analysis in Communication Research*, Free Press, Glencoe.
- Chomsky, N. (1981). *Lectures on Government and Binding*. Dordrecht: Foris.
- Chomsky, N. (1986). *Knowledge of language: Its nature, origin, and use*. New York: Greenwood Publishing.
- Chomsky, N. (1991). *Some Notes on Economy of Derivation and Representation*. Cambridge: The MIT Press.
- Chomsky, N ve Lasnik, H. (1993). "Principles and Parameters Theory" in *Syntax: An International Handbook of Contemporary Research*, 506-569.
- Cook, V. J. ve Newson, M. (1996). *Chomsky's Universal Grammar: an introduction (2)*. Oxford; Blackwell.
- Janis, I. L. (1949) *The Problem of Validating Content Analysis*. H.D. Lasswell ve ark (eds), *The Language of Politics: Studies in Quantitative Semantics*, George Stewart. New York, pp. 55-82.
- Krashen, Stephen D. 1987. *Principles and practice in second language acquisition*. London: Prentice-Hall International Ltd.
- Lightbrown, M. P. ve Nina Spada, N. (2006). *How languages are learned*, 3rd edn. Oxford: Oxford University Press.
- McCarthy, M., McCarten, J., & Sandiford, H. (2014). *Touchstone Level 4 Full Contact (Vol. 4)*. Cambridge University Press.
- Oxenden, C. ve Latham-Koenig, C. (2009). *New English File (Elementary)*. Oxford: Oxford University Press.
- Radford, A. (2004). *Minimalist syntax: Exploring the structure of English*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Soars, L., ve Soars, J. (2003). *New Headway-Pre Intermediate*. Oxford University.
- Stone, P. J., Dunphy, D. C., Marshall, S. S., Ogilvie DM. (1966). *The General Inquirer: A Computer Approach to Content Analysis*, the M.I.T. Press, Massachusetts.
- Şeker, E. (2015). *A Minimalist Approach to Analyzing Phrase Structures through Universal Principles and Parameters to Identify Parametric Variations Between English and Turkish Languages*. Basılmamış Doktora Tezi.
- Şeker, E.(2016). "Designing a Competence-Based Syllabus for Turkish Speaking Learners of English in terms of Accessibility to Universal Grammar". *Journal of Language and Linguistic Studies*, 12(1), 79-109.